

HAGYOMÁNY

Kéz–Mű–Remek

Nemzeti Szalon, 2018, Népművészet

A Múcsarnok *Nemzeti Szalon* címet viselő kiállításorozatában (építészeti, képzőművészeti, fotográfiai, iparművészeti Nemzeti Szalon) 2018-ban a népművészet volt a kiemelt téma. A Magyar Művészeti Akadémia és a Múcsarnok által megrendezett, reprezentatív kiállítás főkurátora Beszprémy Katalin, a Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhelyének tárvezetője, a szakmai és művészeti koncepcióért felelős kurátor Fülemile Ágnes, az MTA BTK Néprajztudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, a Történeti Néprajzi Témacsoport osztályvezetője volt. A kiállítás társkurátorai G. Szabó Zoltán (a Hagyományok Háza Magyar Népi Iparművészeti Múzeumának vezetője), Pál Miklósné (a Népművészeti Egyesületek Szövetségének elnöke) és Szerényi Béla (az Óbudai Népzenei Iskola igazgatója) voltak. A kiállítás 2018. április 21. és augusztus 20. között volt látogatható a Múcsarnok nagy kiállítóterében. A kísérő katalógus a tárlattal azonos címen jelent meg Andrásfalvy Bertalan, Beszprémy Katalin, Fülemile Ágnes és Szegő György bevezető tanulmányaival, minden kiállító alkotótól egy-egy kiválasztott munka illusztrálásával, 559 oldal terjedelemben.

A kiállítás 12 termében a tárlat kurátorai igyekeztek betekintést nyújtani a népművészeti mozgalom teljes körébe. A napjainkban is aktív alkotói kör nagyságának okán elsősorban *A Népművészet Mestere*, *A Népművészet Ifjú Mestere* és a *Népi Iparművész* címet elért tárgyakat utóbbi években elismert és díjazott munkáiból válogattak a rendezők. A kiállítás meglehetősen interaktív volt, a látogatók kipróbálhatták az óriás pandúros társasjáték mellett a szövést vagy éppen a citerázást is. A népzenei hangfelvételek meghallgatása, a népművészeti mozgalom történetét bemutató archív filmek mellett a tárgyakkal, mesterekkel foglalkozó filmeket is megtekinthették a látogatók, olykor egy pásztoraknyhóban, máskor pedig egy ácsolt láda belsejében.

A tárlat a megszokott, pályázati keretek között szerveződő országos népművészeti kiállítások világához képest kevésbé volt zsúfolt, hiszen a kurátoroknak, saját megfogalmazásuk szerint, az volt a céljuk, hogy a műrekek szépsége, igényessége és harmóniája ráirányítsa a közönség figyelmét a hagyományos tárgyi világ időtálló esztétikumára.

Az első teremben a háziipari és népi iparművészeti mozgalom újjászületésével és a táncmozgalom kezdeteivel ismerkedhettek meg a látogatók az 1970-es évek „nomád nem-

Részlet a kiállításból (Cseh Fruzsina felvétele)

zedék”-ének és a Fiatalok Népművészeti Stúdiójának eszmevilágán keresztül. A második, tulajdonképpen tengelynek is tekinthető terem a híres néprajzi tájak továbbélt hagyományát mutatta be, ahol az egykori emblemikus népművészet napjainkban is inspirálja az alkotókedvet. A teremben Mezőkövesd, Sárköz, Kalocsa, a Barkóság és a Palócföld mellett megjelent az erdélyi Kalotaszeg, Szék, a barcasági és a gyimesi csángóság, Gyergyó vidéke és a Székelyföld. A harmadik terem némileg szűkítette a teret és a bensőséges otthonok, hálószobák, nappalik, konyhák világában ismerkedhettünk meg a ma is használható, azonban mégis minőségi, kézzel készült mindennapi tárgykultúrával. A negyedik terem a kézművesoktatás műhelyeit mutatta be, ékes bizonyítékként annak, hogy a népművészeti mozgalom nem marad utánpótlás nélkül, azonban a felelősségre is felhívta a figyelmet, hiszen ezen kézműves szakmákban az alkotók tehetsége ellenére sajnálatosan igen magas a pályaelhagyás aránya. Szintén a „*nomád nemzedék*” gondolatvilágához kapcsolódott az ötödik terem, amely nem csupán a keleti archaikus életformák újrafelfedezését igazolja, hanem a magyar pásztoréletet iránti érdeklődést is. A hatodik, *Táj, környezet, ember* címet viselő terem szintén a „*nomád nemzedék*” hatására megújuló, pontosabban a hagyományozshoz visszatérő, napjainkban is töretlen népszerűségnek örvendő építészeti kultúrát mutatta be a témához kapcsolódó szervezetek működésével és projektjeikkel. A hetedik terem a hagyományos és a megújuló hangszereket tárta a látogató elé, külön figyelmet fordítva a hangszerkészítő tevékenységre és a már korábban említett interaktivitásra. A nyolcadik terem témája a mesterségbeli tudás, a kézműves vásárok világa volt, a műhelyeket és díszasztalokat a középpontba helyezve. A kilencedik teremben egyaránt megtalálhatók voltak a szinte műtárgymásolat igényével készült tárgyrekonstrukciók és az „*újraálmodott múlt*” jegyében a hagyományos elemeket magukon hordozó népművészeti, illetve iparművészeti alkotások. A szakrális terek, jeles napok és az emberi élet fordulóinak népművészeti igényességű kellékeit a tizedik teremben állították ki, míg a tradicionális és modern öltözékek a tizenegyedik, félköríves teremben kerültek elhelyezésre, ahol a kurátorok külön figyelmet fordítottak a kiegészítő ruhadarabok, párták, kendők, táskák és lábbelik szerepére. A tizenkettedik teremben a köztéri jelképeket, udvari épületeket, illetve a temetői kultúrát mutatták be az egy-egy település arculatát jelentősen meghatározó közösségi épületekkel egyetemben. E témában külön kiemelendő a Múcsarnok kertjében elhelyezett faragott és festett székelykapu, amely tulajdonképpen a kiállítás reprezentatív bejáratának is tekinthető.

E látványos kiállítás kitűnően reprezentálta a Kárpát-medencei kortárs népi kézművességet és a generációkat összekötő, minőségi népművészeti tárgyak értékét. Betekintést engedett egy olyan európai, sőt, világviszonylatban is nagyszámú tagot számláló alkotóközösség életébe és tevékenységébe, amely napjainkban is aktív, amely a magyar népművészeti hagyományokon alapuló, de a mának szóló tárgyakat készít.

Ament-Kovács Bence

Részlet a kiállításból (Cseh Fruzsina felvétele)